

د روسيې او افغانستان د مناسباتو په اړه د گډې جرگې پرېكړه ليك

مسكو - روسيه

د 2009 م كال د مې (14) نېټه

د 2009 ميلادي كال د مې د مياشتې په 14 نېټه ، د روسيې او افغانستان د دپلوماتيكو اړيكو د نوي مې كاليزې په وياړ د دواړو هېوادونو تر منځ د مناسباتو په اړه گډه جرگه (علمي او څېړنيز كنفرانس) د روسيې په پلازمېنه مسكو بڼار په (جمهوري رياست هوتل) كې جوړه شوه .

دغه علمي - څېړنيز كنفرانس (فوروم) د روسيې (د نفوس پوهنې ، مهاجرتونو او سيمه ييزې پرمختيا انستيتوت) د غير دولتي ، مستقلي علمي موسسې په نوښت او هلو ځلو ، د روسيې د بهرنيو چارو وزارت او ملي شورا په همكاري جوړ شوی و .

په دې علمي كنفرانس (جرگه) كې د دواړو هېوادونو يو شمېر لوړ پوړو حكومتي چارواكو، د مدني ټولنو، علمي او ټولنيزو بنسټونو استازو، او د ملي شورا يو شمېر غړو برخه اخيستي وه .

د كنفرانس په پيل كې د روسيې د صدراعظم مرستيال ايگور سيچېن ، د افغانستان د جمهور رئيس مرستيال كريم خليلي ، د روسيې د امنيت شورا رئيس نيكولای پاتروشيف او دڅدره موادو پر ضد د روسيې د دولتي كمېټې رئيس ويكتور ايوانوف غونډې ته د هرکلي پرانيستونکي ويناوي وکړې .

په كنفرانس كې ، په بېلابېلو ډگرونو كې د افغانستان او روسيې اړيكي په هر اړخيز ډول وڅېړل شول او د دوه اړخيزو مناسباتو پر پراختيا، پرمختيا، ټينگښت او سمون ټينگار وشو .

د كنفرانس برخوالو د خپل كار په پای كې، د نتيجې په توگه، دغه لاندې پرېكړه ليك تصويب كړ:

الف - په كلتوري برخه كې :

1 - د دواړو هېوادونو له حكومتونو څخه هيله كېږي ، چې د دوه اړخيزو كلتوري مناسباتو د پراختيا لپاره، د كلتوري همكاريو يو ټول لاسليك كړي .

2 - يو بل ته د دواړو هېوادو د ولسونو د كلتور د بڼه ورپېژندلو لپاره، د دواړو خواوو له دولتي چارواكو څخه هيله كېږي، چې په مسكو كې د افغانستان د يو داسې كلتوري مركز د جوړېدو چارې سمبال كړي، چې يو ښوونځی، كتابتون، جومات او د غونډو يو منځنۍ سالون ولري . دغه راز د روسيې له حكومت څخه هيله كېږي، چې په كابل كې خپل كلتوري مركز (د شوروي اتحاد د علم او فرهنگ خونه) له سره ورغوي او فعال يې كړي .

3 - د روسيې له دولتي مقاماتو څخه هيله كېږي ، چې د افغان كدرينو د روزنې لپاره، افغانستان ته هر كال په بېلابېلو برخو كې لږ تر لږه 500 تحصيلي بورسونه او لس د اسپرانتوري او دكتورا بورسونه وركړي . د افغانستان له حكومت څخه هيله كېږي ، هغو روسي محصلينو ته، چې پښتو او دري ژبې زده كوي ، د لنډ مهالو او اوږدمهالو كورسونو او تحصيلي بورسونو په برخه كې مرستې او اسانتياوې برابرې كړي .

4 - د روسيې له دولتي مقاماتو څخه هيله كېږي، چې په لومړي گام كې د ښه نيت په هيله، د افغانستان په څلورو لويو ولايتونو (كندهار، هرات، ننگرهار او بلخ) كې يوه يوه مسلکي لیسې له ټولو معاصرو اسانتياوو سره فعالې كړي، او وروسته د امكاناتو په صورت كې دا لړۍ نورو ولايتونو ته هم وغځوي.

5 - د روسيې له چارواكو څخه هيله كوو، چې د افغانستان د تعليمي او تحصيلي نصاب د كتابونو په چاپ، د چاپخونو په جوړونه او د دولتي تلويزیوني او راډیويي تاسیساتو په بیا رغونه او نوي جوړونه كې د افغانستان له حكومت سره مرسته وكړي .

ب : په اقتصادي برخه كې :

- د كنفرانس برخوالو له دواړو حكومتونو څخه وغوښتل، چې د خوراکي موادو، انرژي، صنعتي پرمختيا او کرنې د عصري کولو لپاره د خپلمنځي (بين الحکومتي) همکاريو يو تړون لاسليک كړي .

2 - په كنفرانس كې ټينگار وشو، روسيه دې په افغانستان كې د هغو (142) پروژو پر بيا رغونه لاس پورې كړي، چې د پخواني شوروي اتحاد پر وخت د روسي او شوروي ماهرانو له خوا جوړې شوي او د جگړو پر مهال يې اكثره بېرته له كاره غورځېدلې دي . سربېره پر دې له روسيې څخه غوښتنه وشوه، چې په افغانستان كې د نورو نويو او لويو اقتصادي پروژو برسيره پخواني 36 ناتكميله ودانۍ تكميل او 100 هغو پروژو په عملي تطبيق لاس پورې كړي، چې د عملي كېدو پلان يې جوړ شوی و .

3 - د كنفرانس برخوالو وويل : د روسيې له حكومت څخه هيله كوو، چې په افغانستان كې، د نويو برېښنا بندونو او اوبه خور سيستم په جوړونه كې د افغانستان له حكومت سره مرسته او همکاري وكړي .

4 - - د روسيې او افغانستان له حكومتونو څخه هيله كوو، چې د دواړو هېوادونو تر منځ د تجارتي - اقتصادي همکاري د بين الحکومتي کميسيون د جوړولو امكانات وڅېړي، او همدارنگه د روسيې، افغانستان او مرکزي اسيا د هېوادونو د اقتصادي همکاري لپاره دې د شانگهای د همکاري د سازمان، د ټولگټو (مشترك المنافع) هېوادونو د يوروايشيا اقتصادي همکاري، د گډ امنيت د تړون هېوادونو، پارلماني جرگو او نورو سيمه ييزو سازمانونو امكانات په کار واچوي .

5 - په كنفرانس كې د روسيې له دولت څخه هيله وشوه، چې په افغانستان كې د روسيې تجارتي- اقتصادي نماينده گۍ د پرانيستو امكانات وڅېړي .

6- له روسيې څخه هيله كوو، چې د افغانستان د حكومت د غوښتنې په حالت كې، د افغانستان اسلامي جمهوريت ته د اوږدې مودې دولتي كړيډيټ (پور) وركړي، او همدارنگه پر 1991 م كال د روسيې په بهرني اقتصادي بانك كې د افغاني سوداگرو كنگل شوي حسابونه بيرته ازاد كړي . ددې تر څنگ د روسيې له چارواكو څخه هيله كوو، چې روسيې ته د افغانستان د توليداتو او پيداوارو د صادرولو په برخه كې په گمرکي محصولاتو كې كمی او اسانتيا راوړي او د افغانستان له حكومت څخه هيله كوو، چې په افغانستان كې د روسي توليداتو د صدور او پانگونې په برخه كې له روسي سوداگرو او پانگوالو سره مرسته او همکاري وكړي . ددې ترڅنگ د دواړو هېوادو له حكومتونو څخه هيله څرگنده شوه، چې افغانستان ته د روسيې او روسيې ته د افغانستان د صادراتو د اسانتياو لپاره د منځنۍ اسيا له هېوادونو سره د ترانزيتي او ترانسپورتي لگښتونو د كمولو په باب د بين الحکومتي کميسيون په سطحه كې خبرې اترې وكړي .

7 - د دواړو هېوادونو د تجارت د اتاقونو تر منځ دې د دايمي همکارۍ زمينه برابره شي .

8 - د کنفرانس برخوال د افغانستان د اسلامي جمهوريت له حکومت څخه هيله کوي، چې په افغانستان کې د روسيې د بانکونو د څانگو د کار او فعاليت لپاره لازمي ممکنې اسانتياوې برابرې کړي ، له دې لارې به په افغانستان کې د پانگوونې او تجارتي معاملاتو د تر سره کولو لپاره د پورونو او کريدونو امکانات اسانه شي .

9- په کنفرانس کې د روسيې له دولت څخه هيله وشوه، چې د کابل او مسکو تر منځ هره ورځ د (ايروفلوټ) د هوايي شرکت د الوتکې پرواز تنظيم کړي ، همدا ډول د مسکو او کابل تر منځ د پروازونو د زیاتولو له پاره د اريانا افغان هوايي شرکت سره د روسيې توليد يوي مسافر وړونکې الوتکې د پيرودلو په چاروکې مرسته وکړي

ج : په امنيتي برخه کې :

1 - د کنفرانس برخوالو په افغانستان کې د بحران د حل لپاره، يوازي پوځي لار بې گټې وبلله، ټينگار يې وکړ، چې د امنيت د ټينگښت لپاره بايد له نورو سوله ييزو لارو چارو څخه هم کار واخيستل شي . دوی له روسيې او افغانستان څخه هيله وکړه، چې په امنيتي چاروکې يو له بل سره ناپوځي همکاري وکړي .

2 - مخدره توکي ، تروريزم او نا امني يو له بل سره تړلي دي ، ددې پديدو پر وړاندې مبارزه، نه يوازي د افغانستان د حکومت دنده ده ، بلکې د روسيې په گډون ټول هېوادونه بايد په دې مبارزه کې د افغانستان د حکومت ملاتړ وکړي ، د مخدره توکو د لېږد رالېږد لپاره خپل سرحدونه او مارکېټونه کنترول کړي، چې ددې توکو تقاضا اصلاً له منځه لاړه شي .

3 - د کنفرانس برخوالو له روسيې او نړيوالې ټولنې څخه غوښتنه وکړه، چې له افغان بزگرانو سره د يوې بلې کرنې (بديل کښت) په باب فکر او مرسته وکړي ، دغه راز له بزگرانو سره دې د هغوی د کرنيزو محصولاتو د لوړولو په مقصد د اصلاح شوو تخمونو او کيمياوي سرې مرسته وکړي . د کنفرانس برخوالو همدا ډول له روسيې او نړيوالې ټولنې څخه هيله وکړه ، چې د افغانستان د کرنې په عصري کولو کې له افغانستان سره مرسته وکړي، د کرنې عصري کول نه يوازي د زراعتي محصولاتو په لوړولو کې مثبت نقش لري ، بلکې د کوکنارو د کرنې کار وبار هم له منځه وړي او د امنيت له ټينگښت سره هم مرسته کوي .

4 - له روسيې څخه په ټينگار غوښتنه وشوه، چې په افغانستان کې د يو غښتلي مرکزي حکومت ملاتړ وکړي ، يوازي له مرکزي حکومت سره خپل روابط وساتي او له هغه سره مرسته وکړي . د مرکزي حکومت استحکام د امنيت په ټينگښت کې تر ټولو ډير موثر نقش لري .

5 - د کنفرانس برخوالو تروريزم او مخدره مواد، بشري ضد پديدې وگڼلې او افغانستان يې تر ټولو زيات د دې پديدو قرباني شوی هېواد وگاڼه، ټينگار يې وکړ ، چې ددې نړۍ دښمنه پديدو د له منځه وړلو لپاره ، د ټولې نړۍ گډې همکارۍ ته ضرورت دی .

6- د کنفرانس برخوالو د افغانستان سياسي - جغرافيايي موقعيت له اقتصادي ، بشري او فرهنگي پلوه خورا مهم ارزاوه او دغه هېواد يې د دريو بشري حوزو (جنوبي اسيا، منځنۍ اسيا او منځني ختيځ) تر منځ د وصل کړی وبلله، ټينگار يې وکړ، که له افغانستان سره مرسته وشي، چې له خپل دغه موقعيت څخه په تېره بيا د تجارتي ترانزيت په برخه کې کار واخلي، نو نه يوازي دا چې د افغانستان او سيمې له

اقتصادي ودې سره به مرسته وكړي ، بلكې سيمې او نړۍ ته به د ثبات د راوستلو تر څنگ، د ترهگرۍ او مخدره موادو پر وړاندې هڅې گړندۍ كړي .

د روسيې او افغانستان تر منځ د متقابل باور د دايمي او غير رسمي ديالوگ لپاره په كار ده، چې د دواړو هېوادونو تر منځ د لومړنۍ گډې جرگې (فورم) د سازمان وركوونكو او برخوالو په گډون د دواړو هېوادو د اړيكو يو دايمي غير دولتي سازمان - دايمي گډه جرگه (گډ فورم) منځ ته راشي . د دغې دايمي جرگې په مشرتابه كې به د روسيې او افغانستان استازي او همدارنگه په روسيه كې د مېشتو افغانانو د ټولني استازي گډون ولري .

دغه دايمي سازمان ته وظيفه وركول كېږي چې د روان 2009 م كال په مني كې د روسيې او افغانستان د اړيكو دوهمه جرگه په كابل كې جوړه كړي . تر هغه څايه ، چې په روسيه كې دمېشتو افغانانو علمي، مسلکي او كاري پوتنشيال هم د روسيې او هم د افغانستان په ټولنيزه فرهنگي او اقتصادي وده كې ټاكلي مثبت نقش او اغېز لري، بڼايي په روسيه كې د اوسېدونكو افغانانو رول ، د افغانستان په بيا رغونه او د دواړو هېوادونو د اړيكو په ټينگښت كې پياوړی شي . روسيه مېشتي افغانان چې، د دواړو هېوادو د ولسونو كلتوري او اقتصادي ځانگړتياوې او امكانات تر ټولو بڼه درك كوي ، كولاى شي د دواړو هېوادونو امكانات وڅېړي او د بشري ، كلتوري او اقتصادي همكاريو په برخه كې د عملي اقداماتو لارې چارې په گوته كړي .

پر پورتنيو پرېكړو او غوښتنو سربېره د كنفرانس برخوال په خپلو څو ورځنيو بحثونو كې پر دې موافق شول او غوښتنه يې وكړه ، چې د افغانستان او روسيې د پارلماني مناسباتو د ټينگښت په مقصد دې، د دواړو هېوادونو د پارلمانونو تر منځ د پارلماني دوستۍ كميسيونونه جوړ شي، دا كار به د دواړو هېوادونو ترمنځ سياسي تفاهم غښتلی كړي . ددې تر څنگ غوښتنه وشوه، چې د مركزي اسيا او ټولگټو (مشترك المنافع) هېوادو د پارلمانونو تر منځ دې هم گډ كميسيونونه جوړ شي .

د پرېكړه ليك په موادو د كنفرانس (گډې جرگې) د دواړو خواو ټولو برخوالو موافقه كړي ، متن يې په روسي ، پښتو او دري ژبو يو له بل سره كتل شوی ، يو ډول دی .

د گډې جرگې د تحرير هيئت:

عبدالغفور

لې وال

سېرافيم

مېلېنتيف

شېرحسن حسن

د گډې جرگې سازمان وركوونكي :

يوري كروپنوف
محمد بشر بشردوست